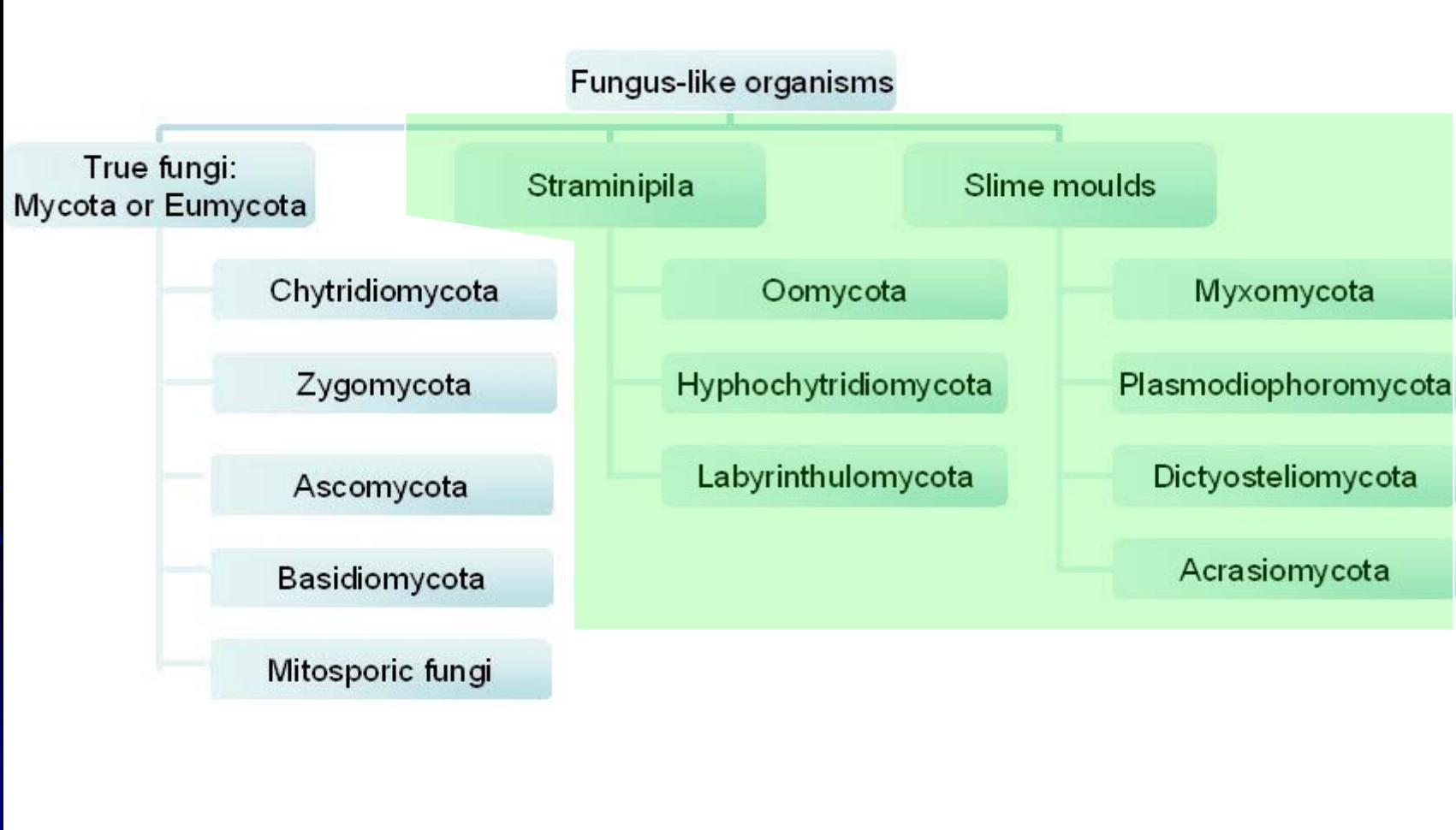

Carstvo MYCOTA

⇒ stanična stjenka - *hitin*

⇒ stanice posjeduju bičeve (sistem **9+2** mikrotubula)

1) *opistokontni*, tj. s jednim bičem okrenutim prema straga

2) *akrokontni*, tj. s jednim trepetljikavim bičem okrenutim prema naprijed

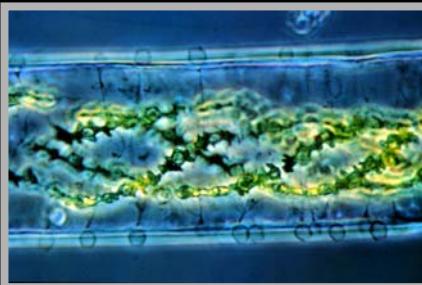
3) *biflagelatni*, tj. dvobični

⇒ diploidna faza je ograničena samo na zigotu (malobrojni izuzetci)

⇒ zigotna mejoza, monobiont

Chytridiomycota

Paraziti ili saprofiti na protoktistima (Rizophydium), bilju, životinja, tlu

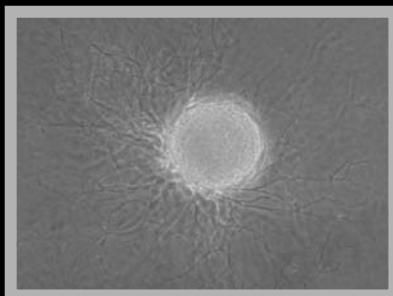
Stanična stjenka iz hitina

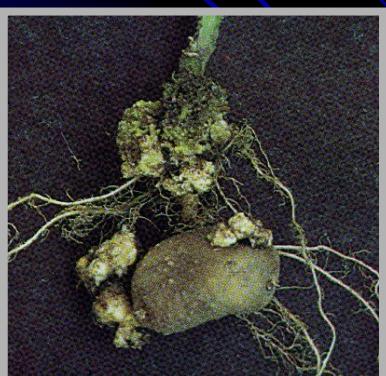
Najjednostavniji oblici parazitiraju intracelularno u obliku golog protoplasta.

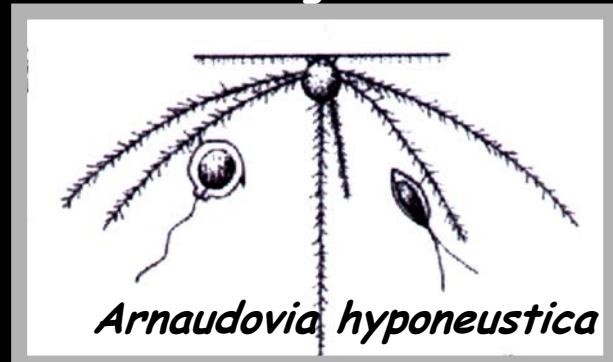
Odvedeniji oblici stvaraju jednostavne ili razgranate micelije.

Neki od ovih oblika su "mesožderi" rizopodijalnim nastavcima usisavaju jednostanične organizme

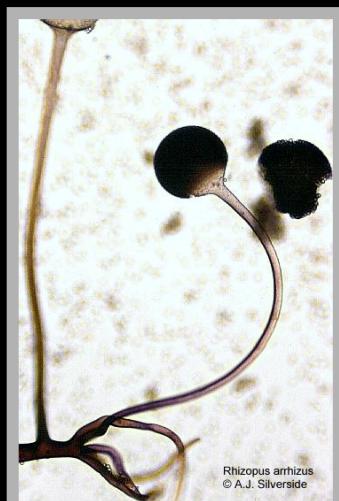
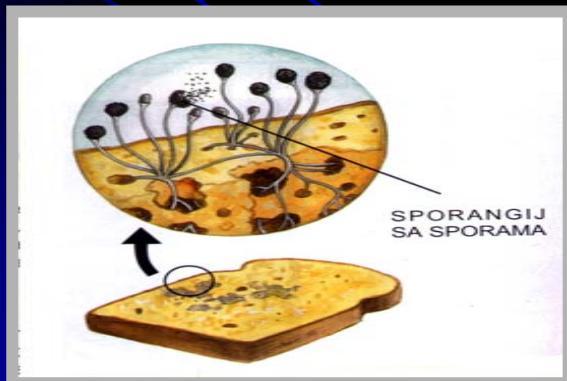

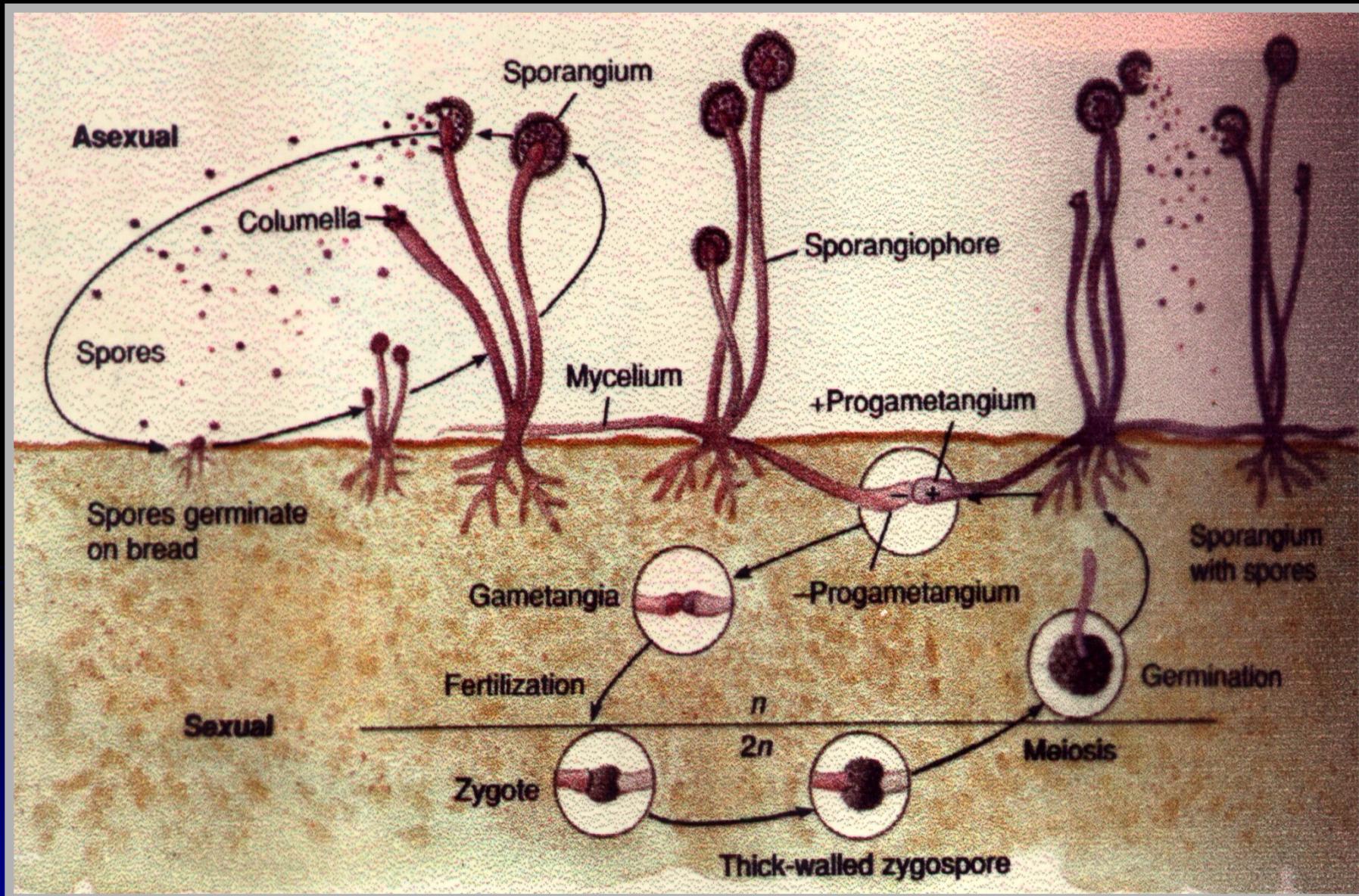
Synchytrium endobioticum
"rak" krumpira

- Kod primitivnijih predstavnika talus se sastoji iz jedne stanice s jednom jezgrom
- Imaju najčešće dobro razvijen micelij, koji je češće ne septiran ili je kod nekih predstavnika septiran, posebno u starijim stadijima
- Stanična stjenka izgrađena je iz hitina
- Diploidna faza je uz malobrojne izuzetke, ograničena samo na zigotu
- Pretežno su saprofitske gljive, rjeđe parazitske (insekti, alge)

Mucor, Rhizopus

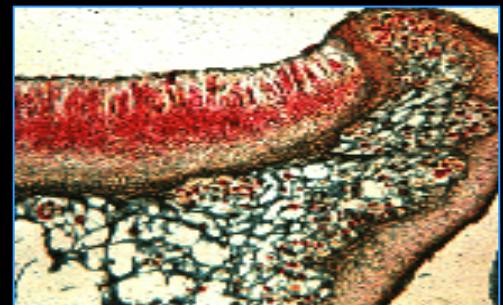

Odjel Ascomycota gljive mješinarke

- Heterotrofni organizmi, žive saprofitski ili parazitski
- Vegetativni micelij dobro razvijen, a čine ga hife s jednom ili većim brojem jezgara obavijene membranom iz hitina
- Naziv su doble po mješinastim sporangijima-askusima u kojima endogeno nastaju spore askospore

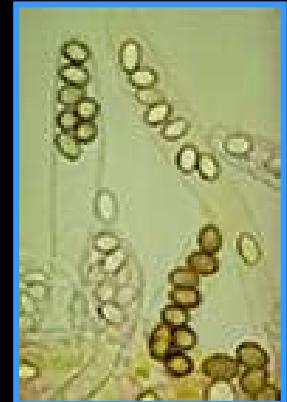
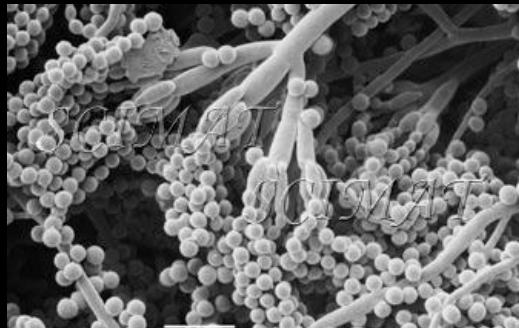
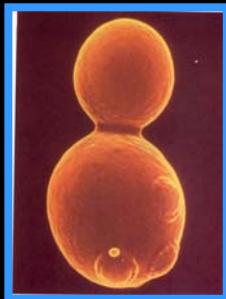
- Sporangiji (askusi), kod većine dolaze u većem broju, i to u dijelu gljive koje nazivamo plodištem
- Himenij je dio plodišta u kojem su sporangiji poredani jedan do drugog, a između njih se protežu haploidne, sterilne hife - parafize

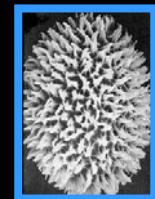
Razmnožavanje

- Vegetativno :

Pupanjem

Različitim tipovima spora
(konidiospore, askospore)

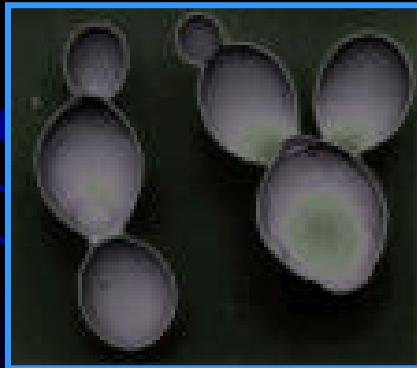

- Spolno (gametangiogamija)

Red Saccharomycetales

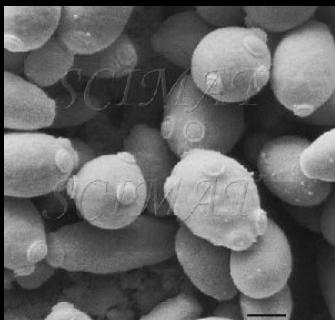
- imaju slabo razvijen micelij i žive najčešće u ili na šećernim otopinama
- stanice su okrugle ili ovalne s 1 jezgrom
- stanična je stjenka građena od ugljikohidrata, proteina i vrlo malo hitina
- rezervna supstanca je glikogen, a sadrže brojne vitamine (B skupine)
- spolno razmnožavanje - kopuliraju 2 stanice (ponekad preko kopulcijskog kanala). Zigota proklije u askus u kojem se uz reduksijsku diobu stvara 4-8 askospora

S. ellipsoideus - vinski kvasac

S. cerevisiae - pivski ili pekarski kvasac

- YTT - Yeast Toxicity Test
- *Saccharomyces cerevisiae* - pekarski kvasac (razgrađuje saharozu na kiselinu i stvara plin)
- Ako je voda toksična, ubija kvasac te kvasac kao test organizam neće proizvoditi kiselinu

Candida albicans

- Uzročnik mnogih bolesti
- Prisutna je 40-80% u zdravom organizmu (usta, crijeva, vagina)
- Nametnik ili parazit (pad stanične imunosti)
- Infekcija kože i sluznica
- Dimorfna gljiva

Taphrina deformans - uvija listove breskve

Taphrina pruni - plod šljive pretvara u šuplje šiške

- spolni način (gametangiogamija) je redovit u nepovoljnim uvjetima
- najčešće se nespolno razmnožavaju konidijama
- vegetativni micelij je dobro razvijen

konidije

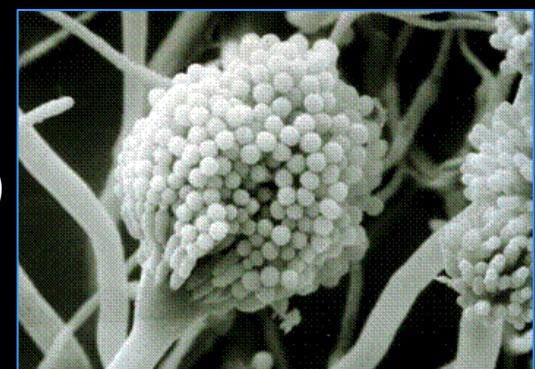

sterigme

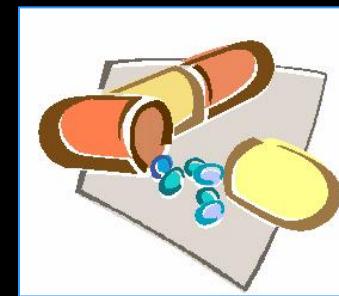
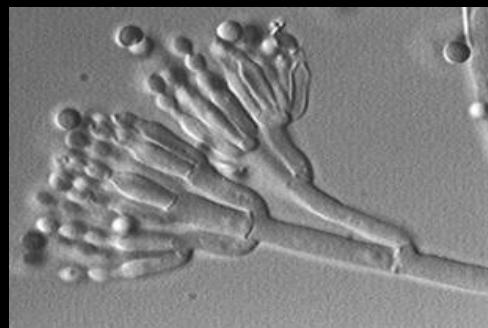
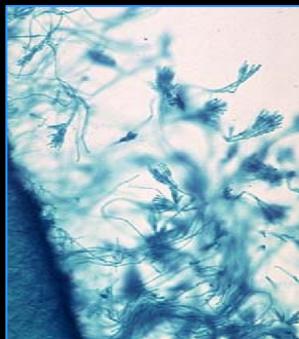

konidiofor

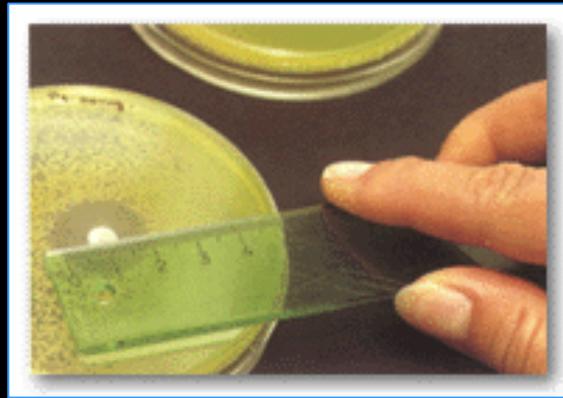
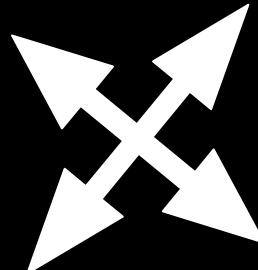
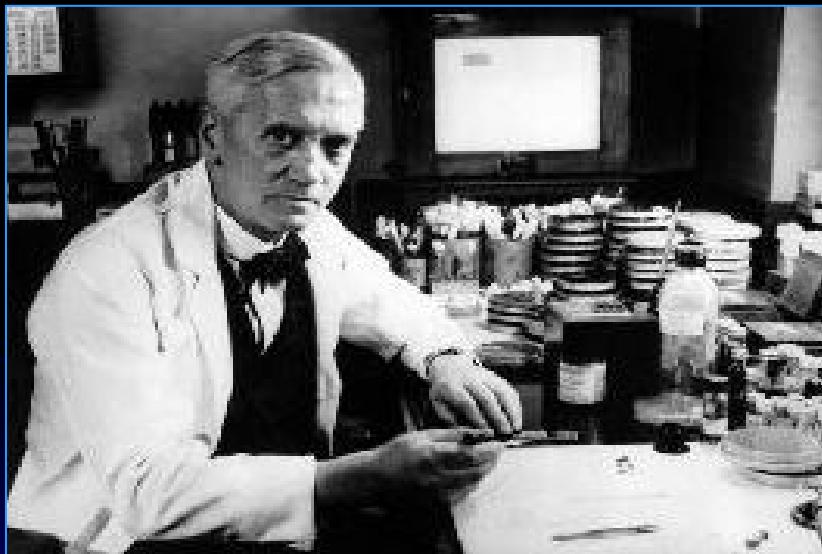
Aspergillus fumigatus - patogena za čovjeka (uho, pluća)
A. oryzae - alkoholno piće od riže

EUASCOMYCOTINA
Razred Plectomycetes

Penicillium notatum

P. notatum i *P. camembertii*

- Plodišta u obliku boce - peritecij
- Paraziti u ili na biljkama
- Saprofiti na trulom drveću ili smeću
- Često pokušni objekti za genetsko-biokemijske pokuse

Claviceps purpurea

- Upotrebljava se u medicini (kožni lišaji, krvarenje)
- U Aziji se koristi od davnina

Cordyceps militaris

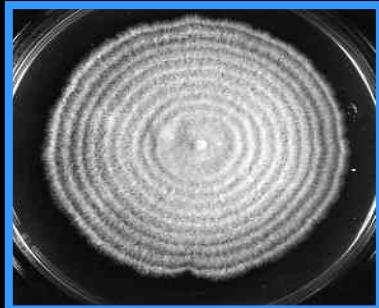
Erysiphe tritici

Uncinula necator

Sclerotinia

Peziza sp. - zdjeličarke

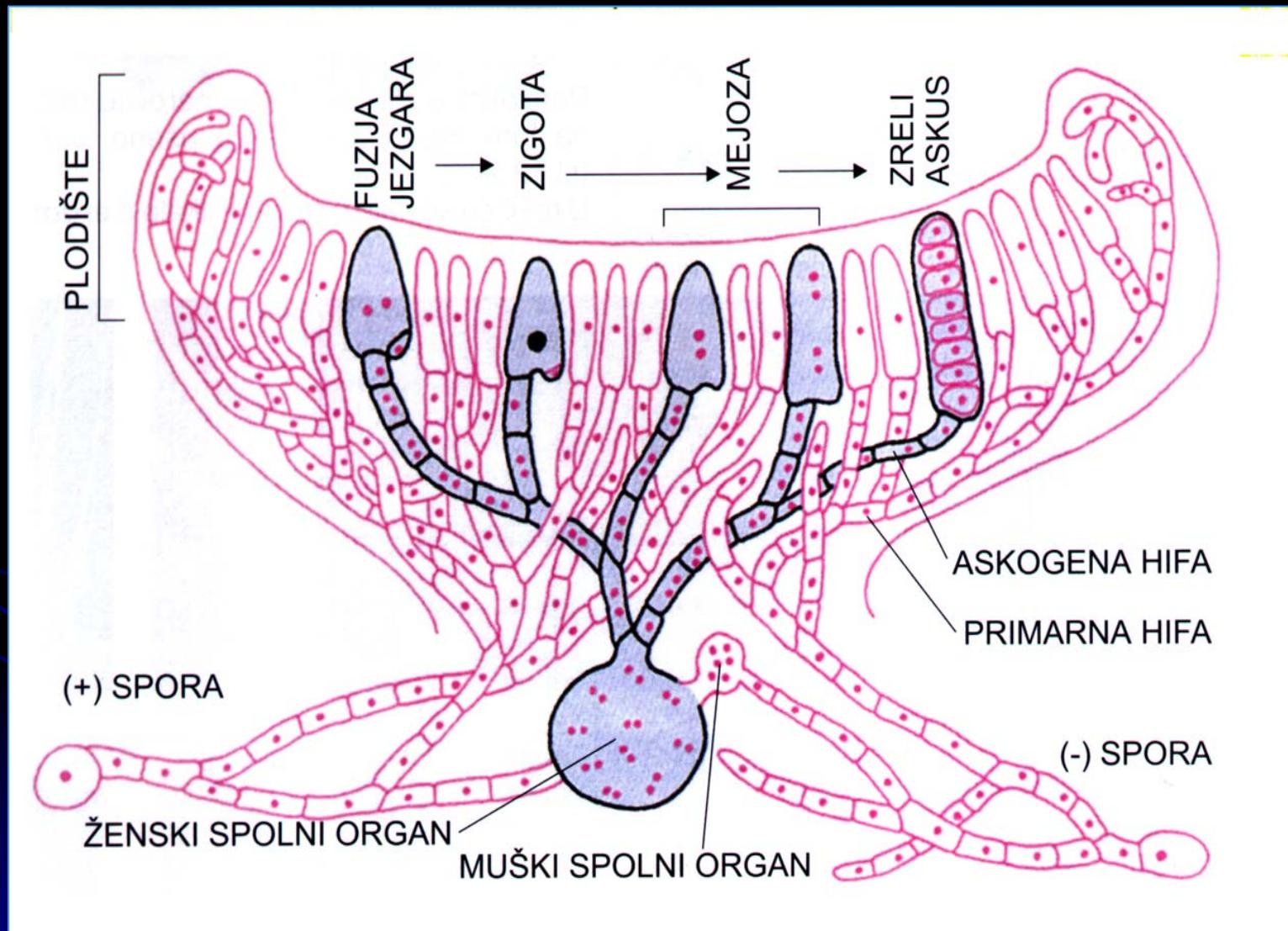
Pyronema omphalodes

BOTANIKA MB- 07a - Anđelka Plenković-Moraj

Pyronema domesticum

Pyronema

EUASCOMYCOTINA
Razred Discomycetes

Gyromitra esculenta

Morchella conica

Gyromitra gigasgiga

Morchella esculenta

BOTANIKA MB- 07a - Anđelka Plenković-Moraj

Morchella elata

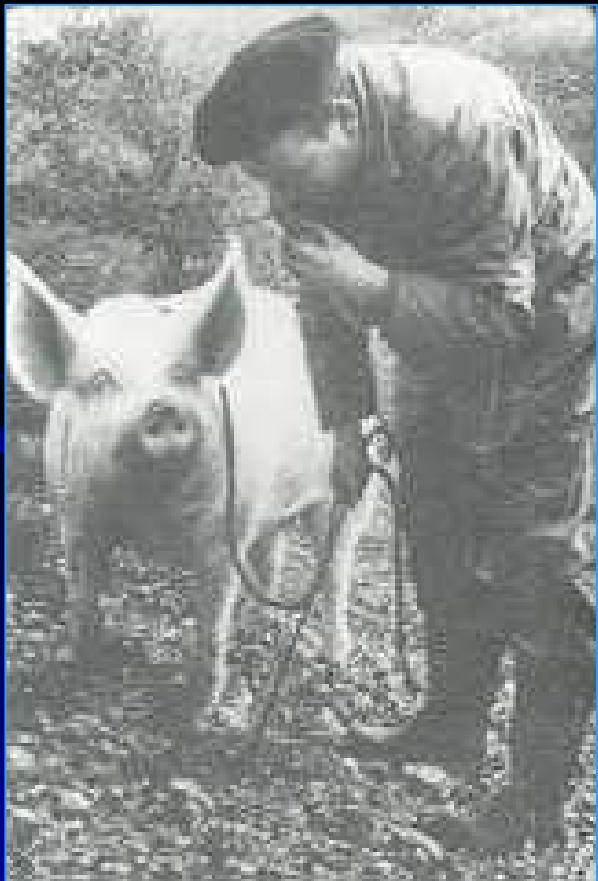

Tuber

EUASCOMYCOTINA
Razred Discomycetes

- gomoljasta podzemna plodišta - gomoljače
- neke od ovih gljiva stvaraju mikorize

Tuber magnatum

Pronađen u blizini Buzeta - 1310 grama

Lecanorales

EUASCOMYCOTINA
Razred Discomycetes

Parmelia

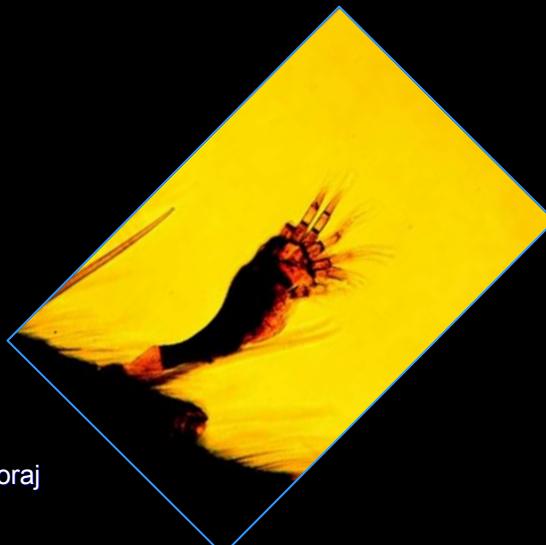
Xanthoria

Cetraria

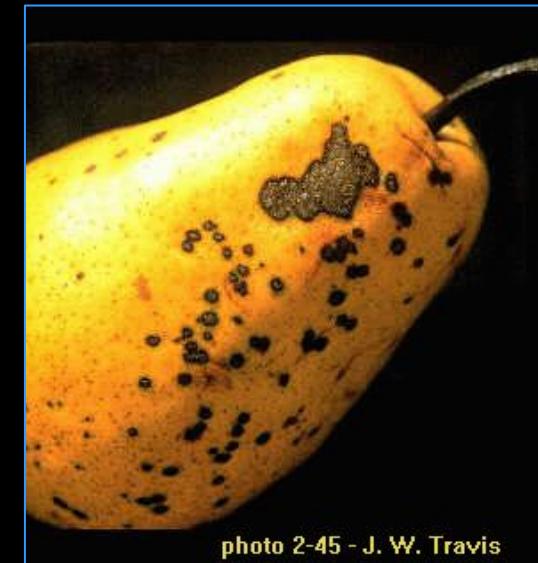
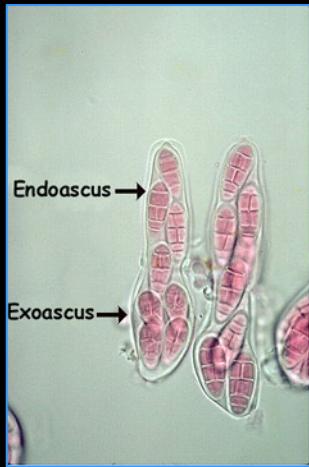
EUASCOMYCOTINA
Razred Loculoascomycetes

- paraziti na kukcima
- infekcija 10-20 dana
- 1500 vrsta
- u Hrvatskoj je pronađeno 6 vrsta endemi Dinarskog područja :
Laboulbenia shanorii
Rhachomyces hypogaeus

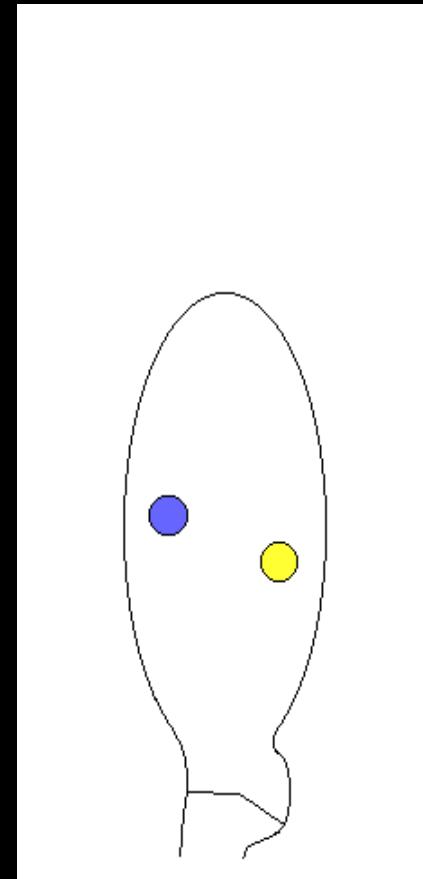

- pravi himenij nije razvijen
- paraziti ili saprofiti na bilju, a u tropima i na kukcima
- rod *Venturia* stvara na plodovima jabuka i krušaka tamne pjege koje kasnije pucaju

Odjel Basidiomycota gljive stapčare

- Bazidije su homologne tvorevine askusima, a njihovom stvaranju predhodi spolni način razmnožavanja - somatogamija
- Sporangiji - **bazidije** ili **stapke**, od kojih pupanjem nastaju 4 ili 2-8 bazidiospora
- Spore se drže sporangija pomoću sterigme

Uredinomycetes

HETEROBASIDIOMYCOTINA

Ustomycetes

Phragmobasidiomycetes

HOLOBASIDIOMYCOTINA

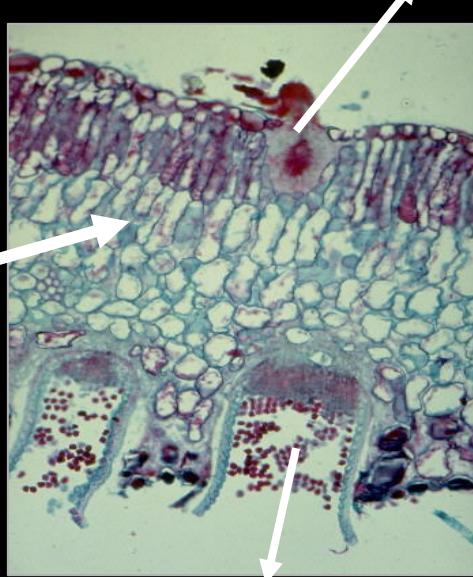
Holobasidiomycetes

HETEROBASIDIOMYCOTINA
razred Uredomycetes
red Uredinales (rđe)

- Paraziti na kultiviranom bilju
- Proizvode različite tipove spora koje se pravilno izmjenjuju
- Ne prave plodišta

Puccinia graminis

Ecidije (ecidiospore-2n)

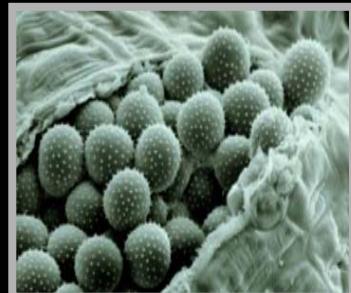

Berberis vulgaris

- Anđelka Plenković-Moraj

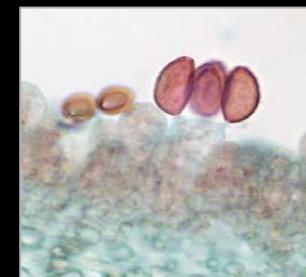
žitarice

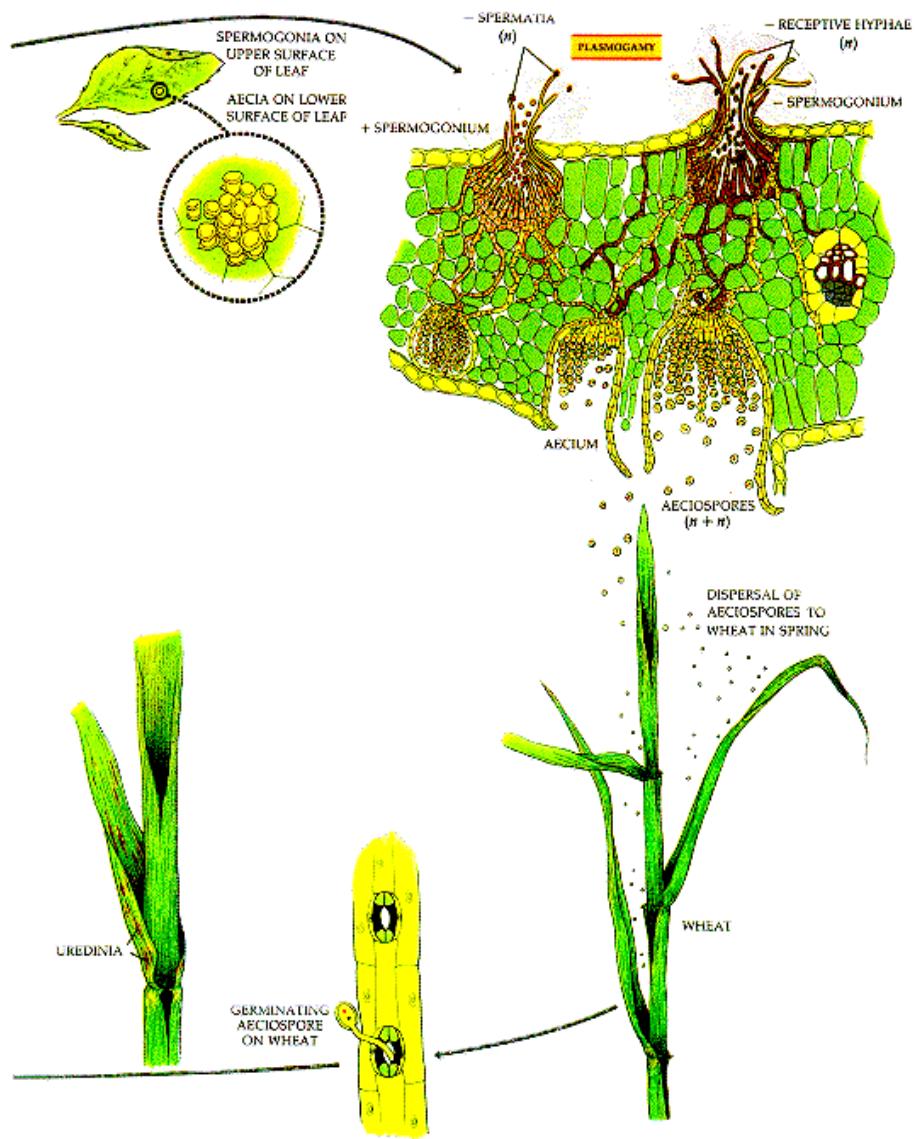
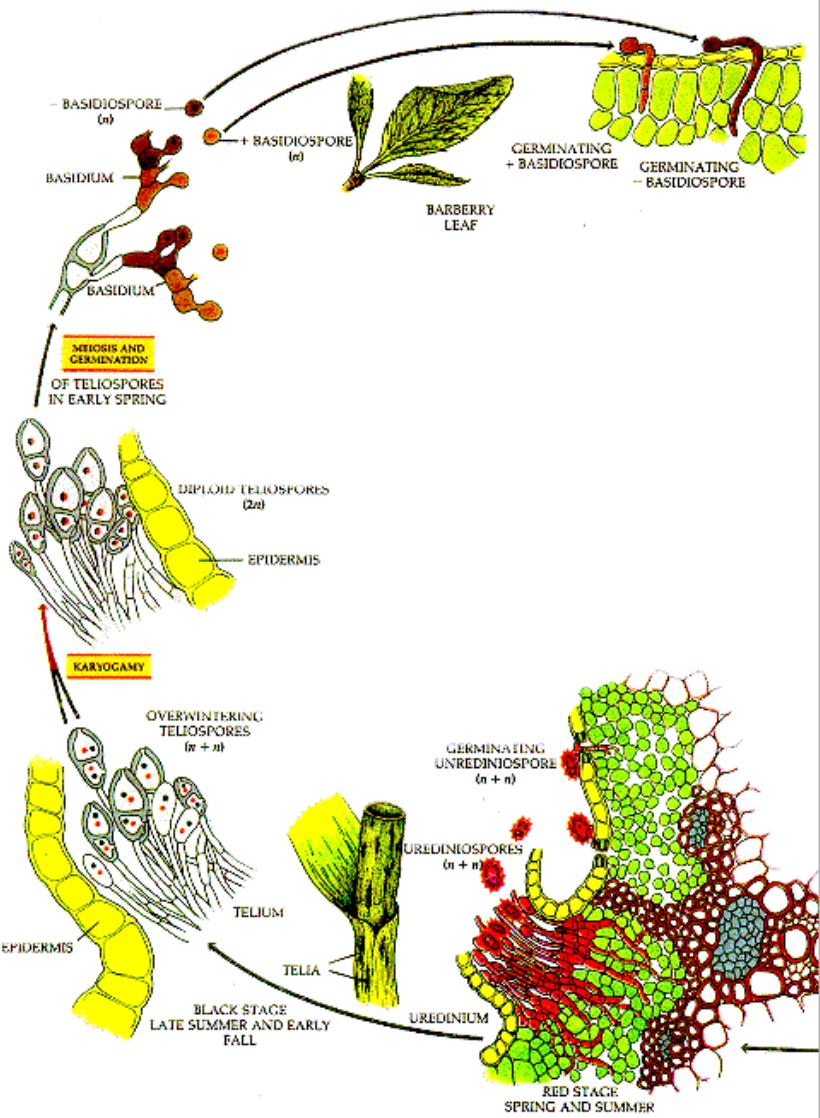
Uredospore -2n

Teleutospore -2n

Bazidiospore -n

HETEROBASIDIOMYCOTINA
razred Ustomycetes
red Ustilaginales (snijeti)

- ne stvaraju plodišta
- parazitiraju (pretežno intracelularno) na bilju
- micelij u haploidnom stadiju (klice) nije u stanju zaraziti biljke (saprofit), dok njegov dikariontski stadij urasta u domadara te živi inetercelularno i raste zajedno s domadarem
- kad dođe na određeno mjesto domadara (npr. u plodnicu žitarice) stvaraju se guste nakupine hifa, koje nabreknu i produciraju tamne spore s čvrstim ovojem tzv. hlamidospore (homologne teleutosporama uredinala), koje se otkidaju od hifa i imaju izgled ugljene prašine = snijeti ili gar

Ustilago tritici

Ustilago zeae

- Ovoj skupini pripada većina šumskih gljiva
- Micelij prezimljuje u tlu ili na drvetu te može tijekom više desetaka godina stvarati plodišta
- U najvećem broju slučajeva krajem ljeta i početkom jeseni stvaraju iz micelija karakteristična plodišta, koja brzo rastu pa kod nekih gljiva dostižu velike razmjere (*Polyporus giganteus* ima promjer plodišta i do 1 m, a težinu i do 50 kg)
- Anatomska diferenciranost plodišta:
  - debeloslojne hife (mehanička uloga)
  - tankostijene hife (produciraju bazidije)
  - hife s velikim lumenom provode vodu
- Himenij plodišta je dobro razvijen
- U himeniju su palisadno položene bazidije s bazidiosporama te hife s degeneriranim parovima jezgara - pseudoparafize i sterilne hife mješinastog oblika - cistide (važne za sistematiku)
- Gametofit mali, monoenergidan, haploidni i spolno diferenciran micelij, dok je sporofit - dikarionstki micelij i redovito je bolje razvijen

Calvatia gigantea

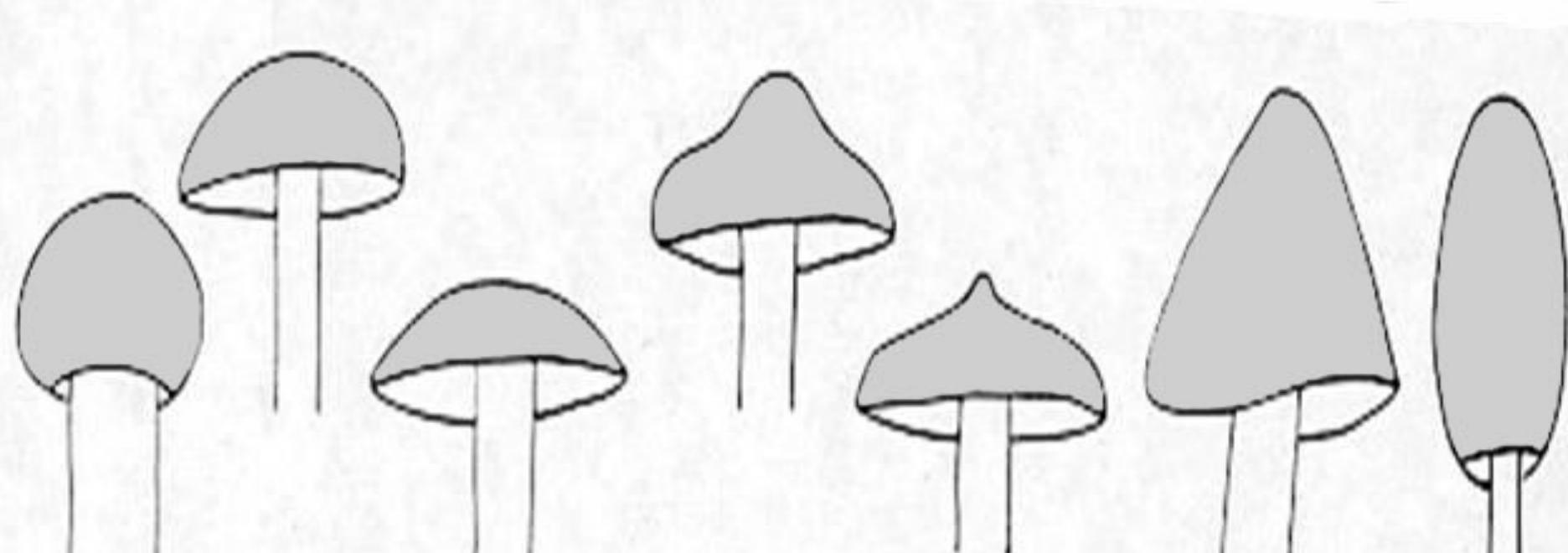
HOLOBASIDIOMYCOTINA
razred
Phragmobasidiomycetes
red Auriculariales

diferencirana plodišta s himenijem

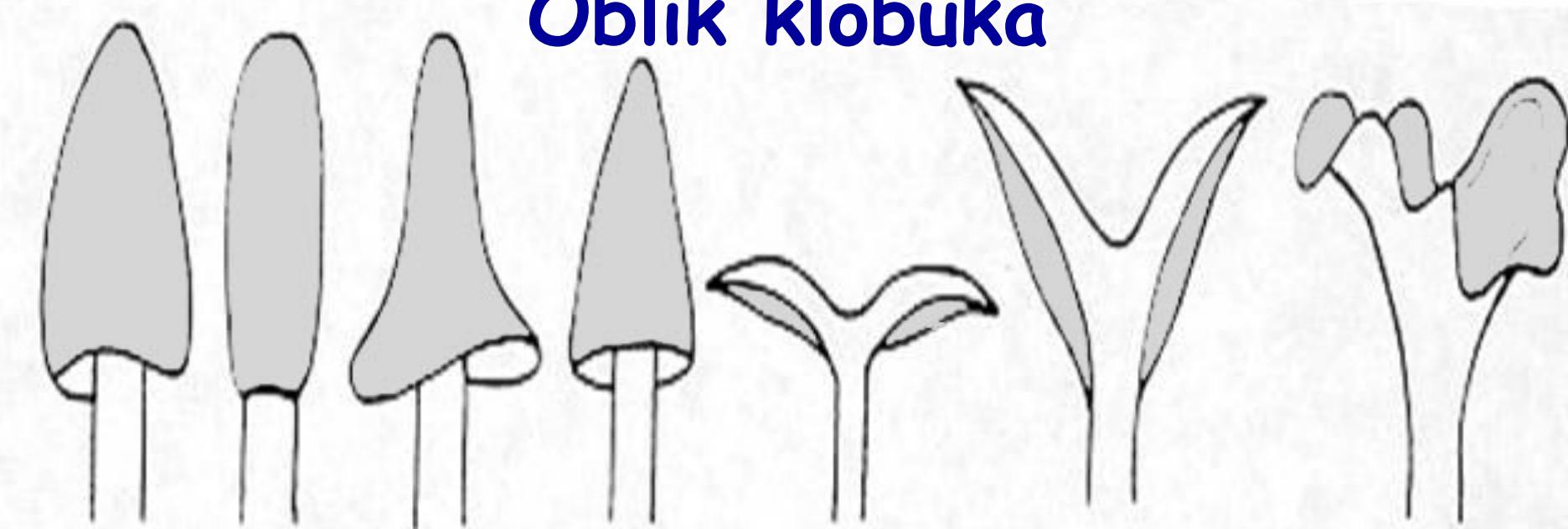

Auricularia auricula-judae

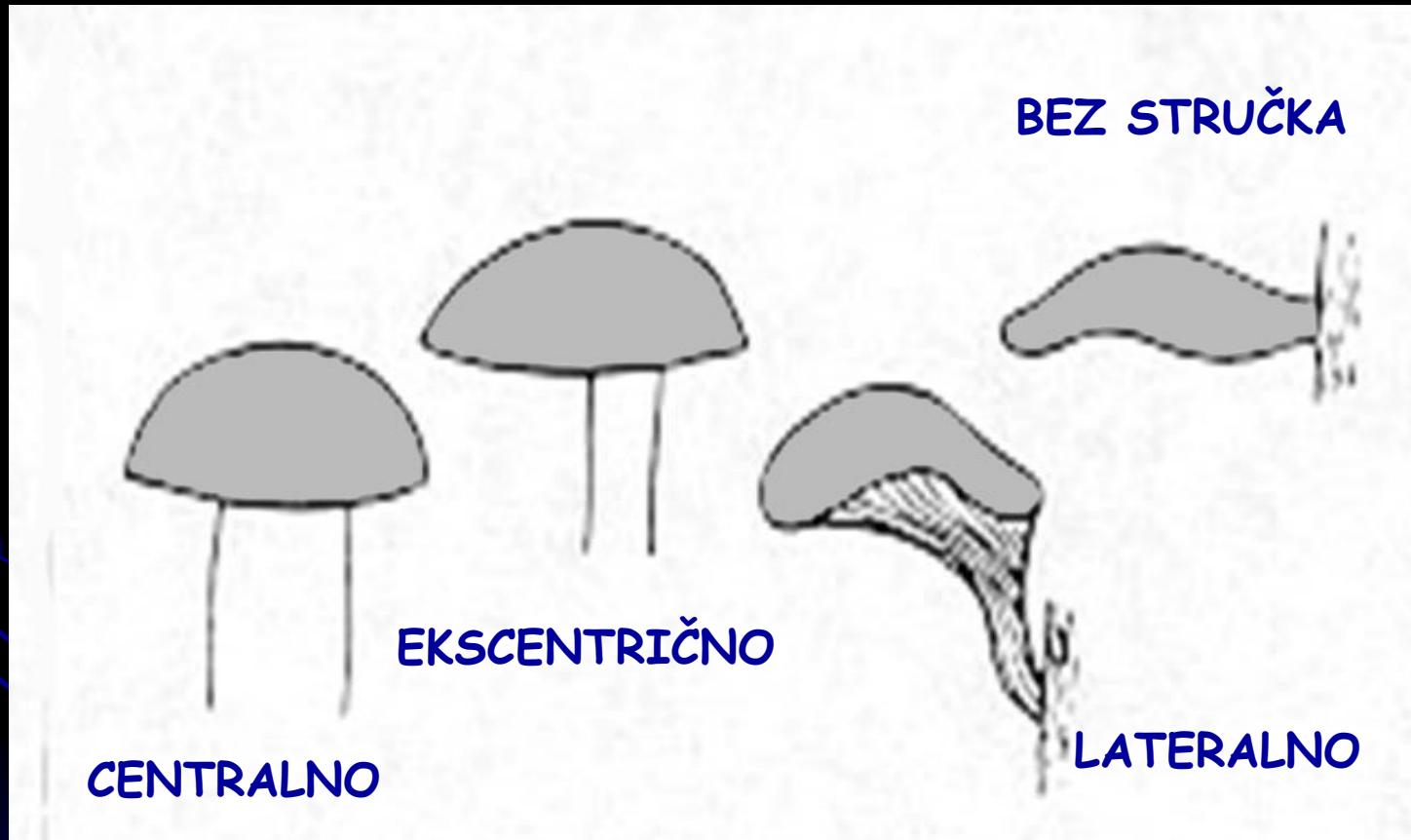
BOTANIKA MB- 07a - Anđelka Plenković-Moraj

Oblik klobuka

Mjesto učvršćivanja stručka

Hydnum

HOLOBASIDIOMYCOTINA
razred Holobasidiomycetes
red Porales

H. repandum - prosjenak ili migać

bodljikare

BOTANIKA MB- 07a - Anđelka Plenković-Moraj

Fomes

HOLOBASIDIOMYCOTINA
razred Holobasidiomycetes
red Porales

- drvenasta plodišta
- paraziti su na bjelogoričnom drveću

Sepula lacrimans

"drvo plače"

Polyporus arcularis
(rupičarke)

Boletus edulis - vrganj

Boletus aestivalis

Boletus satanas - ludara

Pleurotus ostreatus - bukovača

HOLOBASIDIOMYCOTINA
razred Holobasidiomycetes

Agaricus bisporus - šampinjon

HOLOBASIDIOMYCOTINA
razred Holobasidiomycetes
red Agaricales

RUDNJAČA, PEČURKA
(*Agaricus cempestris*)

Amanita muscaria - muhara

Amanita cesarea - blagva

Amanita pantherina
zelena pupavka

Lentinus edodes
Shi -take

HOLOBASIDIOMYCOTINA
razred Holobasidiomycetes

Ming dinastija (1368 - 1644) kineski liječnik Wu Shui navodi da Shiang-gu (kineski naziv za Shii-take) u Kini i Japanu pojačava otpornost, liječi prehladu, potiče cirkulaciju i smanjuje krvni tlak.

BOTANIKA MB- 07a - Anđelka Plenković-Moraj

